

દેવકન્યા

નાટકનાં ગાયનો.

૨૪/૧૨/૨૩

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

બાપુલાલ બી. નાયક.

મુખર્જી ગુજરાતી નાટક મંડળીના માલિક.

સયાજી થીયેટર, વડોદરા.

mem

આવૃત્તિ ૬ ફી

પ્રત ૫૦૦૦

સર્વ હકો પ્રકાશને સ્વાધિન છે.

૧૦૮૫૩

સ વત ૧૯૭૯

સને ૧૯૨૩

મલગ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ પ્રેસ
અમદાવાદ
ગૂજરાતી કૉપીરાઈટ સમિતી
૧૯૮૫

શ્રી જૈન એડવોકેટ પ્રીતીબા પ્રેસભા
કે અમદાવાદ-ચીકાંટા રોડ જ્ઞેશ મહાલની વાડીમાં
સા ચીમનલાલ ગોહાલએ છાપી.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કૌપીરાઝિગ્ વિભાગ] •

અનુક્રમાક ૧૦૧-૪૩ વર્ગાક

પુસ્તકનુ નામ ૬૫૩૨૧

વિષય ટ. ૨-૩

નાટકનાં પાત્રો.

પુરૂષ વર્ગ.

રાજર્ષિ.....દેવકન્યાના પિતા.
પૃથ્વીસિંહ.....પ્રભાવતીના પિતા.
કેસરીસિંહદેવકન્યાના સસરા.
કિશોર..... કેસરીસિંહનો કુવર
ધર્મબ્યાધ, તપસ્વી, તાંત્રિક, બ્રહ્મચારી વગેરે.

સ્ત્રી વર્ગ.

દેવકન્યા રાજર્ષિની પુત્રી
વનમાળા..... દેવકન્યાની માટી બહેન.
રાણી પૃથ્વીસિંહની સ્ત્રી
પ્રભાવતી..... તેની કુવરી
માતી તપસ્વીની સ્ત્રી
મૃદુ..... બ્રહ્મચારીની સ્ત્રી

દેવ કન્યા

નાટકનો દુંડ સાર.

—૩૬૬—

અંક ૧ લો.

પ્રવેશ ૧ લો.—પ્રભાવતી યોગ્ય ઉમરની થવાથી પૃથ્વીસિંહ તથા રાણી તેના લગ્ન સંબંધી વાતચીત કરે છે. રાજા કુવરોના મનની વાત બાણી લેવાને રાણીને કહે છે. કુવરી પોતાની ઇચ્છા કિશોરને પરણવાની જણાવે છે અને તેની છબી છાતીમાં મૂકી હતી તે કાઢી બતાવે છે અને એનેજ પરણવાનો આગ્રહ બતાવે છે. છેવટે નાળીયેર તથા લગ્નોત્રી લઈને બ્રાહ્મણને મોકલે છે.

પ્રવેશ ૨ જો.—કેસરીસિંહ પાસે તેનો પુત્ર કિશોર દ્વિજ-વિજય કરીને આવે છે. એટલામાં પ્રભાવતીનું નાળીયેર આવે છે. કિશોર તેને પરણવા નીકળે છે.

પ્રવેશ ૩ જો.—દેવકન્યા અને વનમાળા વચ્ચે સંસાર સંબંધી વાતચીત. સ્ત્રીનો ખરો ધર્મ તે પતિસેવાજ છે. એમ દેવકન્યા વનમાળાને સમજાવે છે. પણ તેને યોગ પ્રત્યે કંઈક મોહ હોવાથી એ વાત તેને રૂચતી નથી. એટલામાં કિશોર ફરતો ફરતો આવે છે અને દેવકન્યા તથા વનમાળા રાજર્ષિએ આપેલી ગોળી મોંમાં મૂકી અદૃશ્ય થઈ જાય છે.

પ્રવેશ ૪ થો—હેનથી છુટી પડી દેવકન્યા કિશોરની અવસ્થા જોતી આવે છે દેવકન્યા તથા કિશોરનો પ્રથમ પ્રેમ પ્રસંગ. વનમાળાના કહેવાથી રાજર્ષિ ત્યાં આવી અતઃકરણનાં લગ્નજ ખર્ચ લગ્ન હોવાથી, દેવકન્યાનો તથા કિશોરનો હસ્તમેળાપ કરે છે આવી રીતે દેવકન્યા સંસારમાં જોડાય છે અને વનમાળા ગંગાને કાઠે તપ કરવા જાય છે, રાજર્ષિ હિમાચલમાં તપ કરવા ચાલ્યા જાય છે

પ્રવેશ ૫ થો—પ્રભાવતીને ખબર મળે છે કે કિશોર તેા વચ્ચેથી દેવકન્યાને પરણીને પોતાને દેશ પાછો ગયો. તેની નિરાશાનો પાર રહેતો નથી, જોટલામા જોકે દાસી તાંત્રિકને યોલાવી લાવે છે તાંત્રિક પ્રભાવતીને તેનું દુઃખ દૂર કરવાનું મયન આપીને કુંવરના બાપ તરફ જાય છે

પ્રવેશ ૬ થો—ગોરને કુંવરીએ કાઠી મૂકવાથી તે ઘેર આવે છે ત્યાં તેના દીકરાઓને કમાવા તથા પોતાની આકરી કરવા કહે છે, જોકેય તેનું માનતો નથી, નાનો દીકરો ધ્રુવચારી થઈ જવા નહાસી જવા જાય છે તેને પરણાવવાની ધાધલ થાય છે તે નહાસી જાય છે.

પ્રવેશ ૭ થો—દેવકન્યાના સાસરીયામાં જઈ, તેના સસરાને મત્રના પ્રભાવથી ચમત્કાર દેખાડી, તાંત્રિક પોતાનો વિશ્વાસ બેસાડે છે. પછી જોકે નિર્દોષ બાળકનું ખૂન કરી તેના હાથ તથા માથું સહ દેવકન્યાના મુવાના ઝોરડામાં

મૂકી આવે છે અને જોમ ઠરાવે છે કે દેવ-
કન્યાને જક્ષ્મીની સાધના છે, તેથી જો નેવેલ
ધરી મનુષ્ય માંસ ખાય છે. પોતાની રચતનાં
ખાળકના ખૂન કર-ાર પોતાના હીકરાની
વહુને પકડી કેસરીસિંહ સજા કરવા નિશ્ચય
કરે છે

પ્રવેશ ૮ મો—આજે દેવકન્યાના મહેલને ફરતી સખત ચોકી
છે છતાં તાંત્રિક મત્ર બળથી મહેલમાં પેસી
ફરીથી દેવકન્યાના સુવાના જોરડામાં ખાળ-
કનું માથું મૂકી આવે છે તાંત્રિક રાજાને
ખોલાવી લાવી ખાળકનું માથું બતાવે છે.
દેવકન્યા શુન્દેગાર ઠરે છે. કેસરીસિંહ તેને
ઠાર મારી નાખવા હુકમ કરે છે. કિશોર મૂ-
ર્છિત થઈ જાય છે.

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ લો—મ રાજા દેવકન્યાને મારી નાંખવા જંગલમાં
લાવે છે, ધર્મવ્યાધિ હયાથી દેવકન્યાને
માતો નથી; દેવકન્યા ધર્મ વ્યાધને ઉપદેશ
આપી તેનો પૂર્વજન્મ બતાવે છે. અને જે
માતાપિતાની સેવાથી તેનો ઉદ્ધાર થયો તેજ
માતાપિતાની સેવા કરી સ્વધર્મમાં કુશળ
રહેવા આજ્ઞા કરે છે અને પોતે પુરુષ વેષે
પોતાના પિતાના આશ્રમમાં રહે છે. તાંત્રિ-
કના નાના બાઇપર બગલી ચરકે છે તેથી
તે કોપ વેશમાં શાપ હાથ બગલીને મારી
નાખે છે પણ પાછળથી પસ્તાય છે

પ્રવેશ ૨ જો—પ્રભાવતીને તાત્રિક ખબર આપે છે કે મેં
 દેવકન્યાને મરાવી નાંખી છે. સ્વભાવે દુષ્ટ
 ન હોવાથી પ્રભાવતીને આઘાત થાય છે
 તેના દુઃખનું કારણ તેના માળાપ જુડું
 સમજી કિશોર સાથે તેને પરણાવવા માટે
 એકદમ નાળીયેર લઈને માણસો મોકલે છે

પ્રવેશ ૩ જો—કેસરીસિંહે કિશોરને કેદ કર્યો છે કારણ કે
 તે દેવકન્યાના વિરહથી ગાડાધમાં ગમે તે
 કરી બેસવા તૈયાર થએલો હતો. કિશોરને
 લગ્ન કરવા તેનો બાપ સમજાવે છે, પણ
 સમજતો નથી છેવટે પિતૃઋણ પૂરવા માટે
 લગ્ન એ ધર્મ છે એમ સમજાવી પ્રભાવતીને
 પરણવા ફરીથી મોકલે છે

પ્રવેશ ૪ થો—કુવરની જાન ફરીથી એજ માર્ગે નીકળે છે
 દેવકન્યા પાસે પ્રજ્ઞાચારી બિજ્ઞા માગવા
 આવે છે ત્યાં કિશોર પણ આવે છે દેવકન્યા
 પુરૂષ વેષે પતિ સેવામાં રોકાય છે પ્રજ્ઞાચારી
 ગુસ્સે થઈ શાપ આપવા જાય છે ત્યાં દેવ
 કન્યા ગંગાને કાઠે પોતાની ખડેનનું ઝુંપડું
 બળાતું જોઈ પાણી છાટે છે તેથી તે ઝુંપડી
 પર વરસાદ પડી બચી જાય છે પ્રજ્ઞાચારી
 આ વાતની પરીક્ષા જોવા વનમાળા પાસે
 જાય છે. દેવકન્યાને જોઈ તેનીજ પાસે રહે
 વાની કિશોરની ઇચ્છા થાય છે અને પરણવા
 જવા ના પાડે છે. દેવકન્યા વિના કિશોરને
 યેન ન પડવાથી કિશોરનો સામંત દેવકન્યાને

સાથે આપવા વિનંતિ કરે છે તેથી દેવકન્યા
સાથે જાય છે.

પ્રવેશ ૫ મો—ઠોસાના મોટા હીકરાને તેની વહુ મોતી
બાપની ચાકરી કરવા કહે છે તેથી તે વનમાં
તપ કરવા જાય છે. તાત્રિક રાજબાયથી
નહાસી જવાનું કરે છે ત્યાં ચાર રાજાના
સિપાહીના વેષે તેનું દ્રવ્ય લૂટી લે છે

પ્રવેશ ૬ હો—દેવકન્યા પરણતાં હપતીને આશીર્વાદ આપવા
રાજર્ષિને બોલાવે છે

પ્રવેશ ૭ મો—કિશોર તથા પ્રભાવતીના લગ્ન. રાજર્ષિ
આવે છે સહુ ચક્રિત થાય છે

અ ક ૩ જો.

પ્રવેશ ૧ હો—ગગાકાઠે તપસ્વીઓના બળેલાં ઝુપડા,
વનમાળાનું ઝુપડું અખડ છે. તપસ્વી
વનમાળાને પગે લાગે છે. બ્રહ્મચારી ખરી
હકીકત જાહેર કરે છે વનમાળા દેવકન્યાને
મળવા જાય છે

પ્રવેશ ૨ જો—દેવકન્યા વનમાળાને સમજાવે છે કે સ્ત્રીએ
પરણી પતિ સેવા કરવી એ ધર્મ છે પણ
તારો કન્યાકાળ ગયો છે તેથી તને કોઈ
નહિ પરણે. માટે સામા જતા જો મળે તે
તારો પતિ એમ માન. સામો કોઢીયો
તાંત્રિક મળે છે તેની સાથે વનમાળા લગ્ન
કે છે.

પ્રવેશ ૩ જો—કિશોરને સ્વાભવિક રીતે પ્રભાવતી ઉપર
સ્નેહ આવતો નથી તંથી તેની પાસેથી
આલ્સો જાય છે, પ્રભાવતી દેવકન્યાને આ
બધા દુઃખનું કારણ સમજી તને પોતાના
સ્તનામાંથી ખસેડવા ઝેર પી જવા કહે છે.
દેવકન્યા પીવા જાય છે કે તુ ૮૭ સ્વર્ગ-
માંથી આસર આવી દેવકન્યાને ઉપાડી
જાય છે

પ્રવેશ ૪ થો—ધર્મબાધના ધરમા બ્રહ્મચારીને બ્રહ્મવિદ્ય નો
ઉપદેશ ડોમ્મા । દીકરાઓ બાપની સેવા
કરવા માડે છે

પ્રવેશ ૫ મો—પ્રભાવતીથી દુઃખભાર ન સહેવાવાથી ભર
દરબારમાં પોતાના પાપનો ઐકશર કરે છે,
તાંત્રિક આવી ન નિર્દોષ છે અને દેવકન્યાનો
ખરો ખૂની હુ છુ એમ જાહેર કરે છે. રાજર્ષિ
કિશોરને કર્મનિયમ સમજાવે છે તેટલામાં
દેવકન્યા આવે છે તેના સમજાવવાથી કિશોર
પ્રભાવતીનો સ્વીકાર કરે છે દેવકન્યા જાહેર
થાય છે મેલાપ અને અનંદ.

દેવકન્યા

નાટકનાં ગાયનો.

સૂત્રધાર—

૧

વ્યાપક શ્રી કૃષ્ણ ચરણ વંદન
જે મગગ મય મગગ અપે—વ્યાપક૦
ગીતા અમૃત સાગર સોડે
પાઉં અજડો પાન હું ભરી ભરી
કેવી જ્યોત પ્રગટ ચિત્તમા
સહુએ નિજના ધર્મે આવે સુખ ફળફળશે—વ્યાપક૦

નટી તથા છોકરીઓ— ૨

આવો પ્રિય ઉદય પામતું મંગળ પ્રભાત વધાવો
સુખના દિનની શરૂઆત થઈ
રજની દુઃખની દૂર નકાસો ગઈ
પ્રભુના કરુણા છવરાઈ રહી
પ્રીતિની સરિતા ઉભરાઈ વહી છલકાઈ ગઈ—આવો૦

સખીઓ—

૩

સુખદ્દ શુભ વિમલ ઋતુ
આવી ઋતુરાજ સખી

ઋણ વન પરિમલથી
મધુર મૃદુ પવન સખી—સુખદ્દ૦

ભૂંચ ગુજે કુંજે કોકિલ
ખને વ્યાકુલ આતુર દીલ

જેતાં રચાલ કુસુમ ભર
વહે રસતુ વહન સખી—સુખદ્દ૦

સખીઓ—

૪

મુને ઘેલી કીધી છે નંદલાલે છેતયા ઊગાળે
મુને મારી નયનોના ખાણુ છેતયા ઊગાળે
કેરા લીધુ છે એણે કાળજડુ માફં સખો
ભૂલી હું તે શાન બાન છેતર્યા ઊગાળે—મુને૦

સાખા

મુરલી મધુરી વાગતી વેધક નાદ અખંડ
મોહન મંત્ર સખી ભર્યો લોભાવે મુજ મન
આસો માસે અટપટો શામળીયાલરે ંહાલા
કૃષ્ણલ કાગુડો નાગ કોને ડસીયાલરે ંહાલા—મુને૦

દેવકન્યા—

૫

મુજ મનને લલચાવે
 રૂડી અરુણ સમી મુખ કાન્તિ મધુર—મુજ
 પૂર્વ જન્મની પ્રીતિ ગાઈ
 પ્રાણ થયા પ્રિયના રે
 હુ તો વારી ગઈ હા છળીલાની ઉપર—મુજ

૬

દેવકન્યા—પ્રભુએ કેવો બતાવ્યો મુદર સર્વ સ સાર
 ભયે! છે જ્ઞાનતણે ભ ડાર

વનમાળા—ફસાવા જાગ બીજાની, આળ પ પાળ
 ભૂલી ભમે નરનાર—પ્રભુએ

દેવકન્યા—સત્યનો માર્ગ મુખદ્ એ મને તો જણાય

વનમાળા—જય, પાપને પથે તું ધાય

દેવકન્યા—મને એ મોક્ષનું ધામ દેખાય

વનમાળા—ફસાઈ વિષય મોહના ફંદમાં તું તા.
 સૂઝે ન ચાર અસાર—પ્રભુએ

દેવકન્યા—

૭

અર્ધાએ પાર્વતી
 એક એવુ રૂપ અમારૂં
 લોગી મુજ સ્વરૂપ ભાવ
 યોગ સ્વરૂપ શુદ્ધ પ્યારું—અર્ધાએ

પ્રેમ પેઝ ન મહું ।ભન
 હાથ વિયે રહું હું લીન
 સમજે મુજ ગતિ જન જે
 જલસી જમ થકી તારું—અર્ધાંગે०

દેવકન્યા —

૮

લોભાવી એ લટકાળા
 રહીયાળા મરમાળા
 પ્રિય અરપુ હૃદય વરમાળા—લો०

કિશોર-દિવ્ય સ્વર્ગના તેજે ભરેલી
 અંત-મા ધરે અમૃત વેલી

દેવકન્યા—મુજ કહ્યાણુ તણી મૃદુ હેલી
 એ.....મુજ બહાલા—લો०

કુંવરી—

૯

ધણી સરસ સોળ શણગાર આજ
 ૧૫થુ કાજે હું મલપતી રે
 વાહ બની બોબન મહવતી રે
 કસકસીને ચોળી તંગ અઝમાં
 નાણુક બહનની રે—વાહ૦
 ચપળ નેનમાં સુંદર કાજળ
 લાલી ગાલપર ખીલી રહી રે
 વેણી આ નાજણુ સમ ગુંથી
 શોભા વહનની રે—વાહ બની०

મહિ—આવો કરો હાથ મેલાવો
લઈએ પરવ્યાનો દહાવો

અક્ષય રી—અગ્રીય મા એ પડશે અપવાસ—

મહિ—બુઝો તો લગનમા કેરી મીઠાશાં

અક્ષયારી—એખાટી મધાની છાશ—આવો

મહિ—લગનથી સુખી સંસાર,

લગનથી જગત વહેવાર.

બહા ધરમાર, ખ્યારા ભરથર !

અક્ષયારી—મારા તે પ્રજુ મ હજાર—આવો

તાંત્રિક--

૧૧

પ્રાચ્ય રચીને પાથરૂ જાળ

અનુ હું સતીનો કરમો કાળ

જોગણી સાધોને મત્રી બાધોને

રાખને શકામા નાખુ આ વાર--પ્રપચ

જાઉં સ્મશાનમાં અધારા ગારમા

લઈ આવુ બીજુ બાળક

નહીં કે જે અ હાથ જાતે યાશે માત એ બાળકની આજ

ઉઠે લોહી છ રરરરર

પાપોને ડાંખે ન પાપ લગાર

જઈ બટપટ બટપટ સટપટ હું તો જગડું

કરી લટપટ ચટપટ નટબટ તરકટી બની બડું

ઝીરો ચરરર ચરરર સરરર શ્રવણી માફું એને

ઠરે છાંતી મારી ધડું કામ જામરે પાડું હું પાર.

દેવકન્યા—

૧૨

મને સ્વપ્ન આવે
 પિયુ હસીને બોલાવે
 હૃદય છાયે હેતે ઝુલાવે--એ-મને
 કોમળ ચંદ્રધારા નેત્ર મીચાય મારા
 પ્રીતમ થાય ન્યારા
 શ્યામને છાયા શ્યામ છુપાવે
 જીવન મારૂં ડુબાવે--મને

અંક ૨ જો.

મારાઓ—

૧૩

આજ તો ત્રુડ્યાંસે ભાઈ માતા દયાળી
 માતા ભવાની સે દાતા અમારી
 અબા માવડી બૌસર માવડી
 ભોડયુ અમારી ભાગે બરદાળી--આજ તો
 રાણીજને મારી લોગ દેવીને ધરાવહુ
 ધનના તો હગલા આજે લઈ આવહુ
 સૈયા બોલાવહું દહેરો ઉડાવહુ
 લોગાં મળીને હૌ કરહું ઉભાણી-- આજ તો

દેવકન્યા—

૧૪

ભાગ્યનો વિધાતા તું છે
 તારો તું ત્રાતા રે
 અન્ય ન કોઈ ઉગારે—

૧૭

કર્મના ભરે જે ભારા
રાખજે હીસાજે તારા
તુજ ન્યાય ઠાતારે--અન્ય૦
સુખ હું ખ બુક્તિ મુક્તિ
સર્વ લોભની જે શક્તિ
તુજમા છે બ્રતા રે--અન્ય૦

દેવકન્યા—

૧૫

વીરા જગત તે જાણ્યુ કયેા જન્મ સકળ
માયા મોહિનીની છાયા છે આ દશ્ય સકળ--વીરા૦
એક અવિનાશી પ્રભુ રમે સર્વ વિષે
ઓળખીને તેને ભાઈ
લવજળ થકી તરી જાઓ પામે પદ એ વિમળ-વીરા૦

કિશોર—

૧૬

હાર હા પ્રિયાનુ કર્યું ના જતન
શુભાંચુ અરે હાથ આંચુ રતન-હાર૦
વહો હવે ભલે આંખથી પ્રાણ આ
શમે પાપનો તાપ દિલ ના જરા-હરિ૦

વડારણા—

૧૭

લગન લખજો ઉતાવળ
મારા કુવરને લાડીજીના કોડ પુરજો સાહેબા
તમે જાને તે વહેલા પધારજો રાજ
અને ચોપેથી જાનો નેવડાવજો રાજ
જતન કરીને મ આવજો

ફડી કુંવર કાળે લેડવીની ભેડ મારા સાહેબા
તમે વીસને વહેલ શયુગ રમે રાજ
અને ચાપેથી જાનો ખેડાવમે રાજ.

હેવકન્યા—

૧૮

મેં તો પ્રેમની કફની ધરી-હાં ધરી.
પ્રેમની શેલી પ્રેમની શીંગો
પ્રેમની ઝોળી ભરી-હા- ભરી--મેં તો.
પ્રેમ વિમૂતિ અ જે લગાવી
પ્રેમની માળા કરી-હા કરી--મેં તો.

હેવકન્યા—

૧૯

અલો પરણવાને આવું વહાલા સંગમારે
પૂર્ણ ઉત્તમમા રે--આલો.
તન મન કીધાં અર્પણુ તમને
આપ સુખી તે શાન્તિ અમને
સોંપ્યું જીવન તવ ચરણે ઉત્તમમાં રે--આલો.
બહાવશો મુજ ખેડેની વધવું
અશિષ અતરની વરસવું
થાઓ સુખી તમ ભેડી પ્રેમ પ્રસંગમાં રે--આલો.

હેવકન્યા—

૨૦

છવાય રથામ પ્યારાને શાંતિ છવાય ?
અન્ય પ્યારી સજે, વસે ખરા ઉમમે--છવાય.
નાથ ભે સુખી થાયે,
તો જન્મ સાફલ્ય માડે ગણાયે
કથ અર્થે સમર્પી આ કાયરે સહાયરે--છવાય.

નાચનારી—

૨૧

નમર મોઢે લાગેરે બાણપનમે
 નમર મોઢે લાગી યર૫ મોઢે લાગીરે,
 નમર મોઢે લાગો મિરડ જોડ જાગીરે--બાણા
 ઢેહલી શહેરસે બેઠ છુલાવો
 નમજ હિબલાવો નમર ઉતરાવોરે--બાણા

અંક ૩ જો

વનમાળા—

૨૨

સમજ હે મન મારાં
 તું સમજ હે મન મારાં
 ભલા તું સમજ હે મન મારા—(૨)
 ધન વૈભવને વાડી વજ્રકા
 અતે તે નથી તારા—ભલા૦
 માયા નચાવે તેમ શુ નાચે
 ગણુ પ્રભુનાં પદ પ્યારા—ભલા૦

વનમાળા—

૨૩

હું જાઉં આજ સ્વામીની સેવા કર
 આજ સુધી અધ બની ભૂલી સ્વધર્મ—આજ૦
 સીનુ હૈયુ પ્રેમે ખીલે સદા
 કામિનીને કથ જોજ શાન્તિનુ ધામ—આજ૦
 બીજા તપ તે ફોકટ ફાફા
 સાચું તપ સાચુ વ્રત સ્વામીનુ નામ—આજ૦

દેવકન્યા—

૨૪

મુઠરી સીઝાવો, આજ
 શરણે અબલા આવેલી તેને
 નાહક કા સતોવો—મુઠરી૦
 પરદુઃખ પરિહરવુ વ્રત પ્રભુ એ આચરવુ
 જીવન ઉચ્ચ ધર્મ્યુ તે કારણ પરને
 વિશ્વ બધું સુખમા વસો
 પ્રિય તવ ચિત્તમા આ લાવો સમાજો—મુઠરી૦

૨૧

દેવદંત્યા—

૨૫

અજળ છે શક્તિ પ્રીતિની
નથી એવી ખીલ ખેંચી
જગત પોષે પ્રભુ પ્રેમે
જીવે પામે પ્રભુ પ્રેમે
અજળ એ યોગ એ શક્તિ
ખરૂં એ જ્ઞાન એ મુક્તિ—અજળ
પતિમા પ્રાણને પ્રોજે
હૃદયમા ઇશને ભેજે
સકળ આશા સકળ થારે
સદા કલ્યાણ ઉભારારે—અજળ

વનમાળા—

૨૬

મારા ઇશ મારા જગદીશ્વર એ
ભણુ એને જપુ નામ માળખરે--મારા
અખળા અમે તો પિયુજના ચરણે
ચુમી ચુમી પાવન થાતા રે --ભણુ
જગની આ હોડી એકલા ન ચાલે
સ્વામી સાચા મુકાની અમારા રે--ભણુ

સાખીઓ—

૨૭

મોહન વિરહે આલી હું દિવાની રૂ
આલી ગરજે ધન ઘેરી હું કપાં જઇ ઠરૂં-મોહન

સાખી

ગગન વસ્યો ધનસ્થામ ને હૃદય વસ્યો ધનસ્થામ
અપળા પિયુ લપટી રહી હું લપટી રસધામ
જુદ વરસે આલી નીર નેણે ભરૂં--મોહન

હેલકન્યા—

પાપ કરી
 નહિ ડરી જસય મનમાં
 પ્રભુ તણી પહીક ન ધરી—પાપ૦
 સુખને શાન્તિ મળે કયહીંથી કહિ?
 કર્મ નિમશ્ય પ્રતિકૂળ મળતું
 થાયે શુભ મનનો મળ તબાય—પાપ૦

ધર્મ વ્યાધ—

એક સરસ વાન સમભાવું રે, સંતો ખ્યાસ૦
 ગુરુ ગમની કુચી બતાવું રે સંતો ખ્યાસ.
 કેઈ નુગ્ત સુરતને સાધે
 કેઈ ચોગે ચિત્તને બાંધે
 કેઈ જ્ઞાન વિચારે વધે રે—સંતો૦
 કેઈ ભક્ત થઈ પ્રભુ ભજતા
 કેઈ જગની માયા તજતા
 કેઈ તપથી કાયા ઢમતા રે—સંતો૦
 એ શોધ્યા મારગ ગરવા
 કેવળ મનને વશ કરવા
 આ ભવસાગરથી તરવા રે—સંતો૦

હેલકન્યા—

વસી પ્રિયા ગગનમા,
 રમી રહી એ અમરના વતનમા,
 પિયુ પોકારે ઉતરે આ ભુવનમા જનમા—વસી

આખી

પ્રીતમની પાસે નથી, પ્રીતમથી નથી દૂર,
જ્યારી પ્રીતમ મમ બની, મિયા પિયુનું નર.
જઈ હુપાઈ હૃદયના સુખનમા મનમાં—વસી.

અર્થ—

૩૧

હૃદયરૂપી પુષ્પો આજે ખીલતા
જગમાં રચના કીધી કેવી મન મોહકે
જેઈ એ આજે ઠારીએ સદ —હૃદય
અમે તો નાશ્યુ છોડ વિશ્વે ઉગેલા
ખીતવ હવે રસ પૂરીને
તુજ પ્રીતનુ ટીપં અમીનુ યાચીએ પ્રભુ
શિવ સહનું રજો કથાણુ—હૃદય

બહેર ખખર.

નીચે લખેલાં પ્રસ્તુતો મુખ્ય ગુજરાતી મંડળીનો નવમો, પ્રથમ હો.
ત્રીસો ચાલી મીમલે મળે, વી પી. થી ગોઠવવામાં આવેલો નવો

૧ શીલામ-સુદરી.	૩૨ બહામીરો મોહર
૨ વિક્રમ ચરિત્ર.	૩૩ અન્નમ કુમારી
૩ કામલતા	૩૪ નળ-દમયંતી.
૪ મધુ-મંસરી.	૩૫ લલિતા દુ ખર્જૂક.
૫ સુધા-ચંદ્ર.	૩૬ લક્ષ્મીપતિનો રમણ.
૬ રમેશ-સરિતા.	૩૭ મંગલનો રંગ
૭ મેધ-માલિની.	૩૮ દામે હસરત
૮ આનંદ-લહરી	૩૯ નેક અન્નમ
૯ પ્રતાપ-લક્ષ્મી	૪૦ જુગલ જુગરી
૧૦ કુલીન કાન્તા	૪૧ નદ બત્રી સી
૧૧ હરિશ્ચંદ્ર	૪૨ નવનસા હીરજી
૧૨ કનક-તારા.	૪૩ ચંદ્રભાગા.
૧૩ કુન્દબાળા	૪૪ વસંત-પ્રભા,
ચંદા ૧૫ રાજબીજ	૪૫ સંજતનાં ફળ.
૧૬ મેવાડનો પ્રતાપીચંદ	૪૬ વિશ્વ લીલા
૧૭ દુ ખી ભાષા બહેન	૪૭ તીલસ્મે ઉદ ત.
૧૮ પ્રેમ કળા	૪૮ કૃષ્ણ ચરિત્ર
૧૯ માનસિક-અમયસિંહ	૪૯ દેવક-યા.
૨૦ મૂલરાજ સોલંકી.	૫૦ નાલ-કુસુમ.
૨૧ સુદર વેણી	૫૧ આનંદાને ગુલ.
૨૨ રસિક મણિ	૫૨ રામ-રતન
૨૩ બારીસ્ટર	૫૩ શકુન્તલા
૨૪ રામ ચરિત્ર	૫૪ ભદ્રાભામિની
૨૫ જયરાજ.	૫૫ વિમળા
૨૬ પુષ્પસેન-પુષ્પાવતી	૫૬ હૈસીલી હીરા.
૨૭ વૃસિકાવતાર	૫૭ શ્રી દેવી
૨૮ તિલક કુમાર.	૫૮ કનક-કિશોરી
૨૯ કરજી ધેસો.	૫૯ ગુમાન-તારા
૩૦ પીર મહળ	૬૦ નાગમતિ.
૩૧ મોહિની	૬૧ જહરી અંતરવરી

બાપુલાલ બી નાયક.

મુખ્ય ગુજરાતી નાટક મંડળીના માંડ

